

ВРЕМЕНСКА ОРИЈЕНТАЦИЈА И ИНКЛУЗИВНА КУЛТУРА

Календарко свезналко у пракси

Професор разредне наставе Милан Филиповац из Основне школе „Стеван Дукић” у Београду у наставну праксу укључио је дидактичку играчку „Календарко свезналко”, која омогућава систематично праћење времена, развој временске оријентације и јачање социоемоционалних компетенција ученика

У савременој настави млађих разреда акценат се све више ставља на развој функционалних знања, кључних компетенција и активно учешће ученика у процесу учења. Дидактичка средства која омогућавају интеракцију, визуелизацију и континуитет у раду имају посебну вредност у остваривању ових циљева.

Дидактичко средство „Календарко свезналко”, чија је педагошка оправданост потврђена стручним мишљењем надлежних, представља интегративни наставни ресурс који омогућава систематично праћење времена, развој временске оријентације и јачање социоемоционалних компетенција ученика.

У наставној пракси у нашој учионици „Календарка” примењујемо континуирано, као део свакодневне структуре наставног дана. Практично искуство показало је да његова вредност превазилази основну функцију приказа датума и временских прилика.

Оријентација у времену

Наставна јединица „Оријентисемо се у времену” реализована је уз пуну употребу „Календарка” као интерактивног наставног средства.

Циљ часа био је да ученици разумеју појмове јуче, данас, сутра, као и односе пре–после и редослед дана у недељи.

Час је започет питањем: „Како можемо да проверимо који је данас дан и који ће дан бити сутра?” Ученици су, користећи „Календарка”, поставили текући датум, а затим одређивали који је дан био јуче и који следи сутра. Померањем ознака визуелно су пратили низ дана и учавали правила смењивања.

У наставку су добијали задатке:

- да одреде који дан долази пре задатог дана,
- да израчунају колико дана има до краја седмице,
- да повежу месец с годишњим добом,
- да одреде датум предстојећег школског догађаја.

Ученици су кроз рад показали сигурност у именовану дана и разумевању њиховог редоследа. Визуелна и мануелна подршка омогућиле су лакше усвајање апстрактних појмова, посебно ученицима којима је потребна додатна подршка.

Од рутине до функционалног учења

Наставни дан у нашој учионици започиње заједничком активношћу у којој ученици самостално постављају: датум (дан, месец, годину), дан у недељи, годишње доба, временске

прилике, предлог гардеробе у складу с временским приликама, распоред часова, симбол расположења који ће обележити један дан...

Ова наизглед једноставна рутина има јасну дидактичку структуру. Ученици развијају појам временског следа, учављају цикличност (дан, седмица, месец, годишње доба), примењују знања у конкретном контексту (временске прилике – избор одеће) и вежбају функционалну употребу кроз анализу распореда часова.

Постављањем датума ученици утврђују бројевни низ и редослед, док разговор о временским условима подстиче разматрање, закључивање и вербализацију учених појава. Тако се садржаји из математике, света око нас и српског језика природно интегришу у јединствену активност.

Расположење дана

Посебну вредност има сегмент избора „расположења дана”. Ученици бирају симбол (смајли) који представља атмосферу коју желе да граде тога дана. Ова активност подстиче:

- препознавање и именоване емоција,
- развој емпатије,
- јачање позитивне одељењске климе,
- осећај заједништва.

Преузимање одговорности

Увођењем улоге „дежурног за Календарка” ученици до-

бијају прилику да преузму одговорност пред групом. Они доносе одлуке, образлажу их и прихватају сугестије вршњака. На тај начин развијају комуникацијске вештине, самопоуздање и осећај личне компетентности.

Практично искуство показује да ученици радо прихватају ову врсту одговорности и да се повећава њихова мотивација за активно учешће у настави.

Улога „дежурног за Календарка” ротира се међу ученицима. Дежурни ученик поставља елементе, образлаже избор и одговара на питања вршњака. На тај начин ученици преузимају одговорност, увежбавају јавно изражавање и уче да прихватају сугестије групе.

Ученици ову улогу доживљавају као привилегију. Показују већу пажњу, труде се да буду тачни и сигурни у излагању. Континуитет у раду допринео је томе да се временски појмови користе спонтано у свакодневном говору.

Инклузивност

У одељењу у коме наставу прате и ученици по индивидуализованом образовном плану, „Календарко свезналко” има посебну улогу. Конкретност, визуелна подршка и могућност манипулације елементима омогућавају им лакше разумевање временских односа.

Ученици који раде по ИОП-у активно учествују у „постављању” дана, померању ознака и избору симбола. Њихово

учешће није симболично, већ равноправно. Осећај да доносе одлуке на нивоу целог одељења позитивно утиче на њихово самопоуздање и укљученост у наставни процес.

Разумевање је праћено кроз усмено образлагање, кратке ситуационе задатке и практичну примену у разговору. Након неколико реализованих активности ученици су самостално користили временске одреднице у свакодневним ситуацијама („Јуче смо имали ликовно”, „Сутра је физичко”).

Практично искуство показује да редовна и систематична примена овог дидактичког средства доприноси трајнијем и функционалнијем усвајању знања.

„Календарко свезналко” се у наставној пракси показао као средство које обједињује организациону,

образовну и васпитну функцију. Омогућава развој временске оријентације, подстиче одговорност, оснажује ученике за учешће у доношењу одлука и подржава инклузивну културу одељења.

Континуирана примена током две генерације ученика потврдила је да једноставно, али методички осмишљено дидактичко средство може постати значајан фактор квалитета наставног процеса и стабилности одељењске заједнице.

Милан Филиповац,

професор разредне наставе
ОШ „Стеван Дукић”, Београд

ЈЕЗИЧКО-ДРАМСКА РАДИОНИЦА

Није тешко бити толерантан

Ученици млађих разреда Основне школе „Милић Ракић Мирко” у Петровцу учествовали су у језичко-драмској радионици посвећеној толеранцији. Учитељица Јелена Ђорђевић својим понашањем и начином рада показала им је да је потребно да свакодневно буду љубазни и толерантни, а не само за време неке радионице посвећене толеранцији, часа грађанског васпитања, часа одељењског старешине или када се обележава неки од важнијих датума. Подсетила их је да толеранција и лепо понашање треба да им пређу у свакодневну навик

З а ученике млађих разреда организована је језичко-драмска радионица, а у оквиру прве активности имали су задатак да стојећи формирају круг и говоре о томе како они разумеју толеранцију, да се изјасне да ли су по природи толерантни, као и да дају пример како се по њиховом мишљењу понаша толерантна особа.

Добили су затим задатак да одговоре на питања да ли је у

реду да се сви разликујемо и имамо различита мишљења на исту тему. За време друге активности ђаци су правили разредни цвет толеранције, где су на латицама исписали речи које их асоцирају на толеранцију: сарадња, емпатија, помагање, стрпљење, поштовање, дељење.